

To je vse, kar imam za zdaj omeniti; ako mi pozneje ktera skoči v puhlo glavo, popadem jo za rep in Vaši presodbi postavim v izgled Vaš sluga ponižni
Jovan Vesel-Koseski“.

3. O računu, ki ga je o M. Debeljakovi zapuščini položil pooblaščenec g. A. Lézar, je v imenu gospodarskega odseka poročal g. Iv. Vilhar, da je popolnoma v redu. Iz tega naj povemo, da je Matici po blagodušnem dobrotniku došlo 8243 gold. 91 kr., in morda jej dojde še nekoliko obresti, ako italijanski državni zbor sklene, da se še plačajo zapadle obresti tudi od obligacij v Milanu prodanih, ki so bile po 31. decembru 1869. l. oglašene za unifikacijo. Pooblaščenec odbor za zdaj izreče zahvalo, da je vravnal zapuščino, s pristavkom, da se na njegov trud ozir vzame pri določitvi nagrade za 1870. leto.

(Konec prihodnjič.)

Národne stvari.

Tabor v Vipavi.

(Dalje in konec.)

Koj popoldan pričeli so dohajati taboriti. Vrli Idrijčani, Črnovrhci in drugi so pod krasnimi zastavami dohajali čez Col; kjer jih je ličen slavolok pozdravil. Tudi dolnjih Vipavcev ni manjkalo; al Goričanov in Tomincev žalibog smo pogrešali, zakaj? — to nam ni prav jasno. Izgovor, da se zaradi točke o vipavski železnici niso mogli tabora udeležiti, zdi se nam jako malenkosten; saj vendar tudi Vipavec, kakor vsak drug, sme povedati, kaj bi rad imel, — in nazadnje ne bode ne predelske ne vipavske železnice! — Al kje so z gornji Vipavci? — kje vrli Kraševci? — Nobenega še ni, — kaj pomeni to? — Da bi oni izostali, ni misliti. Kraševce, ki so v vipavsko dolino v Mančah pod slavolokovim napisom: „Slovenec bodi pozdravljen!“ stopili, zadržavali so na križpoti glavne ceste pod zastavami že zbrani zgornji Vipavci in Pivčani, ki so pričakovali mladega vipavskega „Sokola“ in godbe. Čakanje ni trajalo dolgo, kmalu je bil „Sokol“ z dvema godbama na zbirališču. Vsestranski občni pozdrav se prijazno izvrši, in vsaka srenja stopi s svojo zastavo v stopalni red. Godba zaglasí „Naprej“ in hajd! celo krdelo se pomiče pod dvanajstimi zastavami proti trgu. Godba omolkne, a druga prične, tako celo pot do čitalnice. Vhoda pogled je bil v resnici krasen. Pred čitalnico dospevši je bilo pa dozdanjega reda konec, kajti odtod je vse brž proti taborišču teči začelo. — Pri vhodu taborišča so se postavili na desno in levo dlošli „Sokoli“. V malo minutah bilo je taborišče ljudstva polno, tako sicer, da daleč okrog odra ni bilo družega videti, kakor glavo tikoma glave. Zdaj stopijo tudi govorniki na oder in taborovanje se prične.

Govorov prav izvrstnih ne bodem razlagal, tudi govornikov ne še posebno hvalil, kajti predmeti njihovi so bili v našem listu že omenjeni, in govorniki že brez moje hvale slovijo! Tedaj v bistvenem obziru je bil vipavski tabor popoln vrstnik svojim mlajšim bratom.

S trikratnim „živio“-klicem na Veličanstvo našega presvitlega cesarja je bil tabor končan, in jako navdušeno ljudstvo je začelo taborišče zapuščati; ter se k zabavnemu plesu v čitalnico, ali pa pod „grajski kostanj“ podajati. Tako se je vršil in končal vipavski tabor, neizgledljiv spomin narodne zavesti Vipavcev.

Dopisi.

V Trstu. (*Istra in šolski nadzornik.*) Vendar enkrat je nam Istrijanom „Wiener Zeitg.“ vstregla. E. Gnad, Nmec iz Pemskega domá, isterski šolski nadzornik, je prestavljen v Insbruk. Za Istro je bil še mnogo manj pripraven kakor je graški Holcinger za kranjske srednje šole. On, dosedanji isterski nadzornik ljudskih, srednjih in drugih (na pr. mornarskih) ondotnih učilnic, ne zná ne ene besedice niti slovenskega niti hrvaškega jezika. To vam je bila lepa ravnopravnost slovanskega jezika, kterega najmanj tri črtine vseh isterskih stanovalcev govori! Da se italijanščina po Istri širi in v šole vriva, mnogo je zakrivil prestavljeni c. kr. nadzornik, ki je v zvezi z italijanskim deželnim šolskim svetovalstvom in z birokracijo slovanske ljudske šole prestrojeval v italijanske. Na zadnjem taboru v Kubedu je dolenje-vaški župnik gosp. Fr. Bl. izvrstno govoril o drugi točki, to je, da naj se naš jezik vpelje v šole in urade. Z navdušenjem smo za-njo glasovali. Ali nas bo vlada sedaj vslišala in nam dala za deželnega šolskega nadzornika moža, ki nepristransko z isto mero meri Slovanom in Italijanom, to je vprašanje. Od c. kr. namestnije tržaške pričakujemo in na §. 19. naslonjeni tudi zahtevamo, da za to prevažno službo v ubogi naši Istri nasvetuje možá, ki je slovanskega jezika v besedi in pismu popolnoma zmožen. Poleg drugih zmožnosti je to neobhodna potreba; — kaka napaka je vendar to, ako šolski nadzornik naš jezika treh četrtin vseh prebivalcev ne zná. Skrajni čas je, da bode konec takošnim krivicam!

Iz Gorice 27. avg. — „Če Vam je kaj mar za slogo in za blagor naše domovine, rabite rajši zmožno svoje pero v podporo novih poslancev, namesto da kalite ljudsko zaupanje do njih in sejete nepotrebne razdražbe“. Tako sklepa svoje „Poslano“ v „Narodu“ (števil. 98. od 25. avgusta) dopisnik „iz okolice goriške“ odgovarjajoč mojemu dopisu v „Novicah“ (števil. 33). Meni — gosp. dopisnik „iz o. gor.“ — je in je bilo vselej mar za slogo in za blagor domovine; veste pa, kdo je zasejal seme nesloge med nami? Vaši in Vaše stranke dopisi v „Narodu“ sosebno o letošnjih volitvah — dopisi, ki jih je, kakor se mi iz prav verjetnega vira poroča, sam glavar Vaše stranke desavouiral. Tedaj ne očitajte drugim, česar ste Vi in le Vi krivi. Kakor protestujem zoper očitane gledé nesloge, tako sem tudi prisiljen, zavrtni Vas gledé tega, da podtikate meni in mojemu pisanju strastnost. Ne vem, ali me res poznate, kakor utegne marsikdo soditi po omenjevanji nekakošnih okolnosti v Vaših dopisih; če me poznate, morate tudi vedeti, da jez strasti ne poznam. Dopisnik „Novic“ dobro vé, kaj dela; njegovo delovanje je premissljeno, brezstrastno in pošteno, toraj ne potrebuje Vašega prizanašanja. Ako Vi nedolžnim njegovim besedam slabe namene podtikate, ste Vi strastni in nepošteni, a ne on. Če pa imam, razen tega, da od nekdanj priljubljenim mi „Novicam“ včasih kaj poročam, kar utegne posebno tukajšnjim njihovim čitateljem zanimivo biti, še kak drug namen, nočem ga tajiti. Moj namen je: pripomoči, da naši ljudje s časom Vaše in naše može in reči resnično, objektivno spoznajo, a ne, da bodo vse skoz Vaše očalnice gledali, kakor jih jim kažete Vi in obračate Vi. — Toliko v osebno obrambo in v opravičenje mojih nagibov in namenov. — Zdaj naj se lotim stvari same.

Da bi jez že davno ne poznal Vaše predrznosti, g. dopisnik, moral bi se ta pot nad njo zgroziti, kajti nezaslišana predrznost je o kompromisu med „Sočo“ in g. Črnetom pa o dr. Tonkli-evem padu tako pisati, kakor Vi pišete. Da je „Soča“ (ali, če hočete, nekteri

„Sočini“ možje) bila T—u do zadnjega hipa (zvesta?) prijateljica, vem; vem pa tudi, da in zakaj ga je pustila pasti. Pojasnoval ne bodem te moje trditve, dokler me ne prisilite delati škandal, in sicer zato ne, da ne „kalim ljudskega zaupanja do novih poslancev“, in zato, ker vem, kaj se „spodobi“ o tacih in enakih rečeh „pisariti“. Dokazov imam jez v zadevi vélikoposestniških volitev zanesljiviših, nego so tisti, na ktere me Vi zavračate. Vaši dokazi so gole pretveze in prazni izgovori. Pač smešno je, da se dopisnik „iz ok. gor.“ umika za okop „delikatnosti“ (češ, da je padec T-iev delikatna stvar, zato da noče o njem govoriti). On pa — delikatnost!! Poznamo vzroke delikatnosti, poznamo dobro! — Kar se tiče kandidature Marušičeve, vem za gotovo, da je on, kakor hitro je — in to še le zadnje dni — zvedel, kaj se namerjava, na dotičnem mestu zoper kandidovanje določno protestoval. Pa čemu vse to razlagam dopisniku, kateri se vedoma spoznani resnici vstavlja? — Žal mi je slednjič, da so v „poslanem“ iz Gorice tudi „Novice“ po nedolžnem zašušnico dobile. S „slavnima ničlami“ v svojem dopisu sem jez le čudno nasprotje med padlim T. in 2 izvoljencema povdaril in izrazil s tem sodbo javnega mnenja. Da jasno resnico potrditi, pravi se „psovati“ in „zaničevati“, nisem vedel. Kar sem toraj pisal, ne zadeva ni „kmetov“ ni „Novic“. — Vse druge Vaše „čenčarije“ (ne zamerite, g. dopisnik, to besedo sem izpeljal iz Vašega glagola „čenčati“) so odgovora nevredne. In da se bo konec te moje odvrnitve vjemal z začetkom, naj rečem še to, da bom rabil svoje pero prav rad v podporo novih poslancev, brž ko bom videl, da so to zaslužili; ali vedite, da besede so meni prah in pleve, — jez gledam na djanja. Evo resnico, g. dopisnik „iz okolice goriške“!

Iz Gorice 29. avg. — Malokedaj vidimo pri nas toliko slovenske gospode zbrane kakor danes zjutraj (ob 7 $\frac{1}{2}$ uri) na Kostanjevici (rajskem samostanu domorodnih oo. Frančiškanov). Pa kaj ne bi se bili sešli? saj smo šli slaviti spomin nepozabljivega Lovreta Tomanana! — Priprosti, pa okusno opravljeni mrtvaški oder, krog kterege se je jako dobro podajalo 6 mladih smrek, slečeni oltar, črno preoblečena pregraja pred njim — vse je opominjalo na resnobo opravila, ki se je vršilo. Kaj milo in ubrano je bilo petje — med darovanjem in konec absolucije pri odru slovensko. — Najživejše pa sta nam predstavljala slavnega rajncega domorodna sestričina njegova gospá Jeglič-eva z gosp. soprugom in na odru viseči venec s krasnimi trakovi v slovenskih barvah in zlatim napisom na njih: „V spomin dr. Lovreta Tomanana — umrlega 15. avgusta leta 1870. — goriški Slovenci“. Venec se pošlje v poklon in znamenje sočutja gospej vdovi. — Prav hvaležni smo odboru, ki nam je ponudil priliko, Tomanov spomin s tako primerno svečanostjo obhajati.

Iz Topolovca v Istri. A. L. (Smešnica.) Koliko jeze i skrbi je napravil Kubedski tabor isterskim Lahom, vidi se iz sledeče smešnice istinite: Ove dneve prodaval je Topolovski kmet v Koprju na Mudi svoja drva i k njemu dojde neki Koperški Lahon i jezno držeči se reče mu: „Digo Ščavo! jeri in Tabáro (!) a Covedo?“ A kmet mirnega srcá mu odgovori: „Lu-strissimo si! jero a Covedo, ma non in Tabáro (v plašču), jero in manighe di camiža, perchè jera caldo. Peraltro si parla, chè un altro anno per San Zvane in Zunjo sarà il Tabaro a Capodistria e quella volta venjeremo tutti Ščavi a Capodistria in tabaro“!! Ki druge ima za norce, sam norec ostane.

Iz Moščenic 23. avg. (Svakomu svoje.) Da se istina doznaja, zato podpisani sve, što je o gosp. Franju Zupanu v 32. listu „Novic“ v dopisu iz Lovrane v

Istri o njegovem agitiranju za pl. Clesius-a v Opatiji pisano, razglasim za stvar izmišljeno, da pače govorio je g. Zupan, da činovnik za to nije.

Leopold Tomažič,
jedini izbornik Moščeniški u sabor u Po-
rečkem 14. julija u krčmi narodnjaka u
Opatiji.

Iz Planine. — Ljubljenec slovenskega naroda dr. Lovro Toman je umrl! Vsa slovenska zemlja tuguje po njem. Slovenskega naroda dolžnost je našega velezasluženega Lovreta v večnem spominu obdržati! Drznem se zato bralcem „Novic“ predlog narediti, da mi vsi složno prerano umrlemu naroden spominek stavimo. Kako, kdaj in s kakimi stroški, to naj odloči odbor, kateri bi svoj sedež v Ljubljani imel. Slovenci so na moj poziv pred 12 leti v „Laibacherici“ našemu vrlemu rojaku dr. Knobleharju lep spominek postavili; mislimo, da nočemo o občeljubljenem Lovretu zaostati. Zatoraj na noge in vsak naj po svoji moči donese v ta namen!

Leopold Martin Krajnec.

Senožeče 18. avgusta. — Bivši rojstni dan presv. cara je pomina vreden za senožeški trg in celó zato, ker je s tem dnevom tudi začetek zidanja tukajšnje glavne šole zvezan; ravno med grmenjem možnarjev se je namreč prvi kamen vzdal za novo šolo, katero nam je naš za ljudstveni blagor skrbni okrajni glavar vkljub vsem oviram naših „malkontentov“ vtrdil. Prvi šolski „fassion“, v kratkih, razumljivih stavkih v domačem slovenskem jeziku pisan, je na Slovenskem gotovo ta, kterege je naš okrajni glavar gosp. Anton Globočnik za našo glavno šolo leta 1868. lastnoročno spisal. Bodi mu za njegov trud naša in naših naslednikov najiskrenejša zahvala! Omeniti pa moramo s posebno hvaležnostjo tudi to, da nam je po prizadevi imenovanega gospoda in pa župana našega preblaga gospá udova Marija Kalistrova iz Trsta kvas za zidanje naše glavne šole postavila; Bog plati preblagej gospé njeno blagodarnost z zdravim in dolgim življenjem. Nemila smrt, ktera je našega iskrenega narodnega boritelja dr. Lovro Tomanana nenadoma pokosila, je tukaj vsacega poštenega rojaka bridko ranila, osobito tudi zato, ker je bil vrli rajnki Lovro pri pridobitvi naših po krivici odvzetih starodavnih c. k. obrtnij naša najizdatnejša podpora.

Iz Loža 25. avg. (Očitno vprašanje.) 24. dan vélikega srpana je bil odločen za izpraševanje šolskih otrok po dokončanem šolskem letu; od gospoda učitelja v Starem trgu je bilo veliko oseb pismeno povabljenih k preskušnji; al občinski predstojnik mesta Loškega ni bil povabljen, — zakaj ne? Mesto Lož plačuje stroške za svoje otroke gotovo in pošteno, in ako je potreba, tudi naprej, iz mestne blagajnice. Zato vprašamo gosp. Papo, kako da se tako spozabi, da ne pozná onih, na katerih vrata v potrebi večkrat potrka? Naj na očitno vprašanje očitno odgovori!

Iz Poloma na Kočevskem 24. avgusta. J. Z. (Letina.) Ker že več časa nenavadno preveč dežuje, nam utegne moča dobro letino zeló pokvariti. Bati se je, da ne bi krompir gnjil; to pa bi za nas Kočevarje bila huda šiba. Tudi turšici predeževno vreme ni kaj po godu, kakor za sočivje ne. Klaje se bo letos še precej nabralo, a dež nam vedno nagaja, da ne moremo sená vspešno sušiti. Tu začnemo s košnjo o kresu ter kosimo do sv. Lukeža skoz in skoz. „Da bi te pes!“ — bode vskliknil morda kak Gorenec, ko bo bral te vrstice, „koliko pa potem nakosite vi Kočevarji?“ Al tu pri nas, ljubi Gorenec, nimamo tacih senožet, kakor jih imaš ti. Pri vas en mož v eni uri več nakosí kakor pri nas cel dan! — Pred nekoliko časom prikazala

se je pri nas, in menda tudi v sosedni fari „Starem logu“, pri govedih bolezen na parkljih in gobcu. Poginilo ni nobeno. Nadjamo se, da se nam živinica kmalu zopet ozdravi. — Sadja, hvala Bogú! bomo letos precej natresli; vendar ne toliko kakor smo ga spomladi pričakovali, kajti dokaj je nezrelega odpadlo. Zvedite, drage „Novice“, da imajo posebno lepe sadne vrte Vrbovčanje, podružniška vas Polomske lokalije. Vrbovski sadni vrti široko po Kočevskem slovijo, in Vrbovčanje si mnogo novcev vlovijo za prodano suho sadje! Sploh je videti, da Kočevar ne zanemarja sadunosnikov. — Drugokrat kaj družega.

Iz Ljubljane. Danes (v torek) je bil končan deželni zbor kranjski. Čeravno je trajal komaj 8 dni, bile so vendar sklenjene nekatere prav važne stvari za deželo našo — a važna stvar v današnji adresi do presvitlega cesarja tudi za državo. Da nismo zaostali z imenovanjem tega, naznanili smo le na kratko obravnave njegove, pridržali si pa vprihodnje marsikaj obširnejše povedati. Važni časi se bližajo Avstriji, zato je treba porazumljenja, sprave z vsemi narodi, sicer je njen propad gotov.

— (*Vsi slovanski zastopniki zbora dalmatinskega*) so dr. Jan. Bleiweisu po telegrafu naznanili živo obžalovanje o smrti dr. Tomanovi ter željo izrekli, naj se zahvala izreče vsem društvom, ki so spreved slavnega mrliča tako častno spremljali.

— (*Za povzdigo živinoreje*) na Štajarskem nakupljenih 17 plemenskih bikov miricodolskega rodu se je že razdelilo med gospodarje, katerim so bili določeni; zdaj pričakujemo le še iz Koroškega belanskih.

— (*„Brencelj“ v koledarjevi obleki*), željno pričakovani je ta teden izfrčal na dan. Le hitro po njem! kdor ga ne vjame brž, ga bode pozneje zastonj lovil.

— (*Število slovenskih profesorjev in suplentov*), ki so jih „Novice“ imenovala v poslednjem listu, se po prejetih dostavkih tako množi, da menda pridemo blizu do 150. Naznanili jih bodemo kmalu, ko nam dojde morebiti še več družih.

Deželni zbori.

Zbor goriški.

V III. seji 24. t. m. ni bilo nič zanimivega. Obravnavali so se prevdarki raznih razlogov; popred pa je bral dr. Lavrič interpelacijo zastran vpeljanja slovenskega jezika v uradnije in šole. (To je ponovljenje lanske Tonklijeve interpelacije). V uradih se ima v 1. letu vse po slovenski uradovati in dotlej morajo znati vsi uradniki slovenski; v šolah pa se ima koj začeti slovensko podučevanje v vseh razredih in predmetih. Po tem takem smemo se nadjati, da bode na pr. na gimnaziji po 7 letih nemškega podučevanja drugo leto preskušnja zrelosti že slovenska. Na zadnje sta se volila 2 odseka, za peticije in za deželno zdravstveno komisijo.

V 4. seji 26. avgusta je bilo vse bolj živo ko v poprejšnji; še živejše pa je bilo neki poprej v klubih in zaupljivih zborih poslancev. Šlo je za volitev poslancev v državni zbor. Ker je bilo preveč kandidatov, med katerimi je menda sosebnost g. Depretis hrepenel po poslanstvu; ker so si bili materialni in narodni interesi navskriž in ker so se v vsako, že zaradi skupin, iz katerih se morata poslanca voliti, težavno kombinacijo vtikale še osebnosti, bile so homatije do zadnje ure pred sejo velike. Po vseh mogočih in nemogočih sestavah, katerih vsaka je svoje ostre nasprotovalce imela, je konečni izid ta, da sta izvoljena Leopold grof Strassoldo in A. Črne. — Ena poglavitnejših zadev,

okrog ktere so se sukali razgovori poslancev, je Predélska železnica; gledé na njo so želeli mnogi poslanci voditelja kupč. ministerstva Depretis-a, ali vse se je nazadnje razbilo na principu narodnosti in enakopravnosti med domačima našima narodoma. Kar se tiče Predélske železnice, moram povedati, da grof Strassoldo je ne bo podpiral, on je za Pontabeljsko črto, kakor tudi vsi nemestni laški poslanci. — V deželni odbor so izoljeni: dr. Deperis (star), Gorjup (star), dr. Lavrič (nov) in dr. Pajer (star). Mikavna debata se je bila vnela že začetek seje, ko se je obravnaval deželni zalog, zastran znižanja plače odbornikov. Sprožil je ta predlog M. Dolijak, podpirala sta ga dr. Maurovich in dr. Lavrič, spodbijal ga je poročevalec finančnega odseka Gorjup. Za znižanje je glasovalo 6 poslancev (5 na slovenski, 1 na laški strani). Gosp. deželni glavar se je sam plače odpovedal (2000 gold.). Po nasvetu finančnega odseka mu je zbor zahvalo izrekel, kateri je pritrđilo tudi občinstvo. Tudi v debati za znižanje odborniških plač so poslušalci pritrđevali govornikom za znižanje. O novih govornikih v tej seji prihodnjič še nekaj. Za danes imam še omeniti, da, predno se je prestopilo na dnevni red, sta čitala dr. Žigon in Dolijak vsak svojo interpelacijo (po slov.); prvi zaradi popraviljenja ceste pri Dugi njivi, drugi zastran mitnice pri Gorici, imenito na koroški cesti. — Drugi pot znabiti še kaj pobirkov. — Prihodnja in zadnja seja bo v torek dopoldne.

Zbor kranjski.

V 3. seji izročuje dr. Zarnik prošnjo dramatičnega društva za podporo, ktera se izroči peticijskemu odseku. Potem stavi nujni predlog: naj deželni zbor sklene peticijo do Njegovega Veličanstva cesarja, naj bi blagovolilo pomilostiti obsojene zaradi Janškovelške dogodbe. Ko dokaže nujnost tega predloga s tem, da so obsojeni že v zaporu in da bode zborovanje celó kratko, utemeljuje svoj predlog posebno s tem, da omenja druge enake dogodbe in dokazuje, da so pa bili drugod sodniki take dogodbe sodili vse drugače, in to tako, da so bili obtoženci obsojeni le po 2—14 dni. — Deželni glavar misli, da deželni zbor nima pravice takih prošinj sklepati, in še le ko Svetec dokaže, da prositi ima pravico tudi vsaka oseba in vsako pripoznano društvo, se predlog dr. Zarnika po večini glasov (nemška stranka ni bila za to) sprejme in peticijskemu odseku oddá. — O porodnišnici in najdenišnici ljubljanski je poročal dr. Bleiweis za deželo sila važni predlog, naj se 1. julija 1871. odstrani najdenišnica (hiša, v katero se na deželne stroške jemljejo nezakonski otroci) in kateri samo za prihodnje leto bodo šestdesettavžent goldinarjev stroškov prizadjali, je bil sprejet z veliko večino. — C. k. deželni predsednik Conrad odgovori na interpelacijo Svetčevo in družnikov njegovih zaradi potrjenja postave o razdelitvi pašnikov, da se zaradi enoličnosti čaka na določbe o enakih postavah v družih deželah. — Sprejel se je dalje predlog deželnega odbora, da se prostori nekdanje vojajske stražnice tikoma šol in malo dvorišče v deželnem šolskem poslopju začasno prepustijo za gimnastične vaje učencem ljubljanske c. kr. učiteljske pripravnice in ž njo združene ljudske šole — se vé da se vsakoršne naredbe le naredé na državne stroške in se mora telovadnica umakniti, ako bi deželni zastop te prostore potreboval za druge namene. — Zbor voli za namestnika v komisijo za uravnavanje davkov Jožefa Zevnika, grajščaka na Bokalcu in Jan. Urbančiča, grajščaka na Turnu pri Kranji. — Pri volitvi oskrbnika deželne posilne delavnice se je poslanec Kromer zopet pokazal, da je še vedno stara togota,